

Koncepce primární prevence rizikového chování dětí, žáků a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2025 – 2028

Obsah

1. Východiska Koncepce primární prevence rizikového chování dětí, žáků a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2025 – 2028

- 1.1. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ str. 3
- 1.2. Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže
na období 2019 – 2027 str. 3
- 1.3. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy
v Královéhradeckém kraji 2024 – 2028 str. 4

2. Vyhodnocení Koncepce školské primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2019 – 2024 str. 6

3. Analýza současného stavu v oblasti primární prevence rizikového chování v Královéhradeckém kraji str. 10

- 3.1. Výskyt rizikového chování srovnání školních roků str. 11

4. Koncepce primární prevence rizikového chování dětí, žáků a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2025 – 2028 str. 13

5. Přílohy – SWOT analýzy str. 18

6. Seznam zkratk str. 28

1. Východiska Koncepce primární prevence rizikového chování dětí, žáků a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2025 - 2028

Koncepce primární prevence rizikového chování dětí, žáků a mládeže KHK na období 2025 – 2028 vychází zejména ze Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, z Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027, z Akčního plánu Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023 – 2025, z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji 2024 – 2028 a dalších dokumentů.

1.1. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

Ve Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ je v souvislosti s primární prevencí rizikového chování dětí a mládeže zakotveno posílení koordinace školských a školních poradenských služeb – koordinátorů a metodiků prevence, systému jejich vzdělávací a metodické podpory. Pokud mají školní poradenská pracoviště fungovat skutečně efektivně, je nutné zohledňovat rozsah jejich přímé pedagogické činnosti v souladu s počtem žáků školy. Posílena bude rovněž i odpovědnost žáků za své konání odpovídající přiměřené rozumové a volní vyspělosti jejich věku.

1.2. Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027

Hlavním cílem Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027 je prostřednictvím efektivního systému primární prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže a minimalizovat jeho vznik.

V návaznosti na hlavní cíl a jeho naplnění bylo definováno šest hlavních pilířů politiky primární prevence:

1. Systém - Vymezit a ustálit jednotnou terminologii, stabilizovat přístupy, metody a nástroje efektivní primární prevence, sjednotit parametry výkonů v primární prevenci.
2. Koordinace - Nastavit efektivní, systémovou, provázanou, jednotnou a kooperující spolupráci všech subjektů participujících na oblasti primární prevence, a to na horizontální i vertikální úrovni.
3. Legislativa - Upravit a aktualizovat právní rámec oblasti primární prevence rizikového chování za účelem jasného vymezení terminologie, rolí a kompetencí jednotlivých aktérů.
4. Vzdělávání - Zkvalitnit a zefektivnit systém vzdělávání pedagogických pracovníků a dalších aktérů v oblasti primární prevence rizikového chování, který povede ke zvýšení znalostí, dovedností a kompetencí žáků a dalších cílových skupin.

5. Financování - Zajistit stabilní financování systému primární prevence rizikového chování v resortu MŠMT.

6. Monitoring, hodnocení, výzkum - Zajistit poskytování kvalitních a efektivních programů primární prevence rizikového chování na základě vědecky ověřených faktů a dat.

1.3.Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji 2024 – 2028

V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji 2024 – 2028 jsou stanovena tato opatření:

Preventivně výchovná péče

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria/ Indikátory	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financová ní	Spolugesce
2.9.1 Stabilizace a systémová podpora řízení a koordinace systému primární prevence	2.9.1.1 Spolupráce MŠMT, Odboru školství KÚ KHK, Odboru sociálních věcí KÚ KHK, Odboru zdravotnictví KÚ KHK, PPP a SPC KHK, NNO, Policie ČR a dalších aktérů působících v oblasti prevence na území KHK	Společná setkání, vzájemná informovanost, participace na řešení problémů	2024	2028	KHK	MŠMT, KÚ KHK, PPP a SPC KHK, NNO, Policie ČR, sociální služby, školy
	2.9.1.2 Podpora efektivních a systémových projektů primární prevence	Počet podpořených efektivních a systémových projektů primární prevence prostřednictvím dotačního programu KHK Prevence	2024	2028	KHK	NNO, Policie ČR, školy

Odbor školství

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Pivovarské náměstí 1245/2, 500 03 Hradec Králové

		rizikového chování a duševní zdraví.				
	2.9.1.3 Aktualizace strategických dokumentů v oblasti primární prevence	Vytvoření Koncepce primární prevence rizikového chování KHK na období 2025 - 2028	Leden 2024	Prosinec 2024	KHK	KÚ KHK, PPP a SPC KHK, NNO, Policie ČR, školy
	2.9.1.4 Motivace škol k zapojení do celostátního systému SEPA	Zvyšující se počet škol zapojených do celostátního systému SEPA	Průběžně	Průběžně	KHK	PPP a SPC KHK, školy
	2.9.1.5 Monitoring a hodnocení preventivních aktivit škol a školských zařízení	Zpráva o primární prevenci a výskytu rizikového chování ve školách KHK	Každoročně	Každoročně	KHK	školy, NNO, Police ČR
2.9.2 Zvyšování kompetencí pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizikového chování, podpoře duševního zdraví, wellbeingu	2.9.2.1 Specializační studium pro školní metodiky prevence podle Vyhlášky č. 317/2005 Sb.	Počet ŠMP, kteří absolvovali specializační studium	Září 2025	Prosinec 2028	KHK, školy	KKIVI
	2.9.2.2 Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti preventivně výchovné péče	Počet vzdělávacích akcí	2024	2028	KHK, školy	KKIVI

Všechny výše uvedené strategické dokumenty Koncepce primární prevence rizikového chování dětí, žáků a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2025 – 2028 reflektuje.

2. Vyhodnocení Koncepce školské primární prevence rizikového chování dětí a mládeže KHK na období 2019 – 2024

V oblasti **KOORDINACE** byly stanoveny tyto cíle:

1. Dosáhnout zvýšení podpory práce školních metodiků prevence především na základě úzké spolupráce metodiků PPP a ŠMP.

V září 2023 bylo zřízeno Centrum prevence a metodické podpory při PPP a SPC KHK, kde působí 5 metodiků prevence na plný úvazek. Spolupráci MP PPP a SPC KHK školní metodici prevence využívali, spolupráce spočívala v metodickém vedení, konzultacích, realizaci preventivních programů, účasti na setkáních.

2. Realizovat informační kampaň směrem k ředitelům škol s cílem podpory pozice školního metodika prevence, snaha o zlepšování koordinace a funkčnosti školního poradenského pracoviště a efektivity spolupráce s třídními učiteli a dalšími pedagogy.

Informace z oblasti primární prevence dostávalo vedení školy na poradách s řediteli škol. Na odboru školství KÚ KHK pracovala na plný úvazek krajská školská koordinátorka prevence, v PPP a SPC KHK 5 metodiků prevence také na plný úvazek. Pro pracovníky školního poradenského pracoviště byly pořádány semináře, zaměřené mj. i na vedení třídnických hodin. Byl vydáván Zpravodaj prevence rizikového chování pro školy a školská zařízení, aktuality byly zveřejňovány na Školském informačním portále KHK a zasílány ŠMP emailem.

3. Iniciovat širší spolupráci s realizátory prevence z jiných resortů, zejména s Policií ČR, OSPOD a NNO.

Akteři působící v oblasti primární prevence a v sociálních službách spolupracovali, spolupráce spočívala ve vzájemné informovanosti, účasti v pracovních skupinách a jiných platformách, výměně zkušeností apod.

V oblasti **LEGISLATIVY** byly stanoveny tyto cíle:

1. Podporovat navrhované legislativní změny směřující ke zlepšení prestiže oblasti primární prevence.

Odbor školství podporoval a připomínkoval např. Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023 – 2025.

2. Účast v pracovních skupinách MŠMT zabývajících se problematikou legislativy v oblasti prevence rizikového chování.

KŠKP se účastnila porad s MŠMT, které se mj. zabývaly i problematikou legislativy v oblasti prevence rizikového chování např. návrhy na aktualizaci příloh Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování.

3. Připomínkování novelizovaných právních předpisů.

Odbor školství připomínkoval novelizace právních předpisů.

V oblasti **VZDĚLÁVÁNÍ** byly stanoveny tyto cíle:

1. Zajistit odborný růst subjektů vstupujících do oblasti primární prevence rizikového chování.

V roce 2023 a 2024 byla PPP a SPC KHK podpořena v rámci Výzvy pro podávání žádostí o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na aktivity v oblasti primární prevence rizikového chování a podpory duševního zdraví ve školách a školských zařízeních (MŠMT). Aktivitami projektu bylo i vzdělávání pedagogických pracovníků ŠPZ a individuální a týmové supervize pro pracovníky PPP a SPC KHK včetně metodiků prevence. Také KHK finančně podpořil individuální supervize MP PPP a SPC KHK.

2. Udržet systém průběžného vzdělávání pedagogů v tématech primární prevence především prostřednictvím nabídky ŠZ DVPP KHK.

Průběžné vzdělávání v tématech primární prevence a duševního zdraví realizovalo pro pedagogy ŠZ DVPP KHK a jeho nástupnická organizace KKIVI. Také odbor školství KÚ KHK nabízel pedagogům semináře i konference na aktuální témata z oblasti prevence rizikového chování a duševního zdraví.

3. Ze strany KHK podporovat plnění zákonného rámce vzdělávání - studia k výkonu specializovaných činností určeného školním metodikům prevence.

Příspěvková organizace KHK zaměřená na DVPP nabízela studium k výkonu specializačních činností - prevence sociálně patologických jevů dle Vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. KHK finančně podporoval toto studium prostřednictvím krajského dotačního programu zaměřeného na prevenci rizikového chování.

4. Realizace krajské konference primární prevence.

Krajská konference primární prevence se konala ve školním roce 2021/2022. Ve školním roce 2022/2023 se realizovala ve spolupráci odboru školství a odboru sociálních věcí KÚ KHK a byla zaměřena na podporu duševního zdraví.

5. Realizace a podpora odborných metodických vzdělávacích setkávání s metodiky prevence při PPP.

Metodici prevence PPP a SPC KHK zajišťovali koordinaci a metodickou podporu ŠMP, organizovali pro ně pravidelné pracovní porady a poskytovali jim individuální odborné konzultace. V letech 2021 – 2024 realizovala PPP a SPC KHK projekt Posilování kompetencí pedagogických pracovníků škol a školského poradenského zařízení i dětí a dospívajících v oblasti péče o duševní zdraví prostřednictvím vzdělávání a rozvoje psychosociálních dovedností (Projekt z fondů EHP a Norska 2014-2021, Program Zdraví). V roce 2023 a 2024 byla PPP a SPC podpořena v rámci Výzvy pro podávání žádostí o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na aktivity v oblasti primární prevence rizikového chování a podpory duševního zdraví ve školách a školských zařízeních (MŠMT). Jednou z aktivit projektu byla i realizace dvoudenních výjezdních setkání se ŠMP.

Odbor školství

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Pivovarské náměstí 1245/2, 500 03 Hradec Králové

6. Zajištění informovanosti škol, školských zařízení o nabídce vzdělávání v oblasti primární prevence.

Informovanost o nabídce vzdělávání v oblasti prevence byla zajištěna ze strany ŠZ DVPP KHK a jeho následnické organizace KKIVI formou webových stránek organizace (<https://www.kkivi.cz/>) i pravidelně zasílaného newsletteru školám (Tým KKIVI newsletter@kkivi.cz), distribucí katalogu v papírové podobě. KŠKP informovala o vzdělávací nabídce prostřednictvím Školského informačního portálu (<https://www.sipkhk.cz>), Zpravodaje prevence rizikového chování pro školy a školská zařízení a informačních emailů zasílaných ŠMP.

V oblasti **FINANCOVÁNÍ** byly stanoveny tyto cíle:

1. Zajišťovat adekvátní výši finančních prostředků uvolňovaných do oblasti primární prevence.

V rozpočtu odboru školství byly každoročně vyčleňovány finanční prostředky určené na podporu primární prevence (výdaje související s činností krajského koordinátora prevence, aktivity spojené s plněním Koncepce školské primární prevence rizikového chování dětí a mládeže, financování projektu „Kraje pro bezpečný internet“).

2. Vyhlašovat dotační programy zaměřené na prevenci rizikového chování dětí a mládeže KHK a etickou výchovu ve školách s dostatečným finančním krytím ze strany KHK.

Dotační programy zaměřené na prevenci rizikového chování dětí a mládeže KHK a etickou výchovu ve školách byly každoročně vyhlašovány. Bylo by žádoucí do budoucna zvýšit alokaci na oba dotační programy (v roce 2024 – DP Prevence rizikového chování a duševní zdraví žáků - podíl podpořených projektů - údaj v Kč - 49,13%, DP Etická výchova ve školách - podíl podpořených projektů - údaj v Kč - 42,39%).

3. Vyhlašovat výzvu k uplatnění žádostí o mimořádné účelové příspěvky zaměřené na prevenci rizikového chování dětí a mládeže KHK a etickou výchovu ve školách s dostatečným finančním krytím ze strany KHK.

Výzva k uplatnění žádostí o mimořádné účelové příspěvky zaměřené na prevenci rizikového chování dětí a mládeže KHK a etickou výchovu ve školách byla každoročně vyhlašována pro školy zřizované KHK. Finanční krytí bylo dostatečné.

4. Zajistit 5 plných úvazků metodiků prevence při PPP.

Bylo splněno. Od 1. 9. 2023 bylo při PPP a SPC KHK zřízeno pracoviště Centrum prevence a metodické podpory. Cílem Centra prevence a metodické podpory je věnovat se intenzivně posilování kompetencí pedagogických pracovníků jak v oblasti péče o duševní zdraví, tak při vytváření bezpečného klimatu škol.

5. Požadovat roční alokaci na naplňování této koncepce, na vzdělávání pedagogů v oblasti PPRCH a na projekt Kraje pro bezpečný internet v rámci rozpočtu KHK.

V rozpočtu odboru školství byly každoročně vyčleňovány finanční prostředky na výdaje související s činností krajského koordinátora prevence, aktivity spojené s plněním Koncepce školské primární prevence rizikového chování dětí a mládeže, financování projektu „Kraje pro bezpečný internet“.

Odbor školství

6. Podporovat vícezdrojové a víceleté financování primární prevence – aktivní přístup ze strany MŠMT, měst a obcí, aktivní přístup ze strany nestátních neziskových organizací a dalších subjektů pracujících s dětmi a mládeží.

Z Výzvy MŠMT k poskytnutí dotací na poskytování aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování čerpaly finanční prostředky v krajském projektu PPP a SPC KHK a v individuálních žádostech NNO působící v KHK.

7. Podporovat a využívat možnosti dalších zdrojů, např. ESF – KAP, MAP, Šablony.

Bylo využíváno např. ESF - projekt PPP a SPC Královéhradeckého kraje – Posilování kompetencí pedagogických pracovníků škol a školského poradenského zařízení i dětí a dospívajících v oblasti péče o duševní zdraví prostřednictvím vzdělávání a rozvoje psychosociálních dovedností, projekt Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci – Pro Zdraví Duše aneb posílení role školy a externích týmů jako záchranné sítě v prevenci duševního onemocnění u dětí. Školy využívaly možnosti nabízené v rámci I-KAP, MAP, Šablon.

8. Apelovat na školy, aby využívaly možností nabízených nadacemi a fondy.

O možnosti využít nabídky různých nadací a fondů se snažil odbor školství KÚ KHK informovat školy.

V oblasti EVALUACE byly stanoveny tyto díle:

1. Podporovat ve školách využití Systému výkaznictví preventivních aktivit jako efektivního evaluačního nástroje.

MŠMT sjednotilo způsob hodnocení a podobu vykazování preventivních aktivit pomocí on-line Systému výkaznictví preventivních aktivit (SEPA). KHK, stejně jako ostatní kraje v ČR, jej využívá ke zjišťování stavu výskytu rizikových faktorů spolupodílejících se na vzniku rizikového chování. Školám, které nevyužívaly on-line dotazník, bylo umožněno poskytnout stejná data jiným způsobem.

2. Metodicky vést školní metodiky prevence k včasnému zachycení a následné intervenci v oblasti rizikového chování žáků ve školách.

ŠMP metodicky vedli k včasnému zachycení a následné intervenci v oblasti rizikového chování žáků ve školách hlavně metodici prevence v PPP a SPC KHK. Odbor školství KÚ KHK i KKIV pro ně realizoval semináře.

3. Metodicky vést školní metodiky prevence k tvorbě preventivních programů školy na základě evaluace a analýzy výskytu rizikového chování v souladu se Systémem výkaznictví preventivních aktivit, jeho možnostmi a výsledky.

Preventivní programy zapojených škol byly v uplynulém období nejčastěji vypracovány na základě sledování výskytu rizikového chování na škole v uplynulém školním roce, diskuzí s vedením školy a učitelským sborem, analýzy aktuální situace školy, evaluací.

4. Zaměřovat preventivní aktivity na základě výsledků Systému výkaznictví preventivních aktivit i z pohledu metodiků prevence při PPP a SPC KHK a odboru školství KÚ KHK.

Na základě informací ze SEPA a dotazníků do škol je každoročně vydávána Zpráva o primární prevenci a výskytu rizikového chování ve školách KHK za minulý školní rok, která obsahuje i úkoly v oblasti primární prevence na další období.

Odbor školství

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Pivovarské náměstí 1245/2, 500 03 Hradec Králové

3. Analýza současného stavu v oblasti primární prevence rizikového chování v KHK

Od školního roku 2019/2020 je každoročně odborem školství KÚ KHK zpracovávána Zpráva o primární prevenci a výskytu rizikového chování ve školách KHK se stanovením úkolů na další školní rok. Podkladem jsou informace ze škol od ŠMP (Systém evidence preventivních aktivit – SEPA, zasílané dotazníky) a informace od organizací působících v oblasti primární prevence (<https://www.sipkhk.cz/infoportal/prevence-rizikoveho-chovani/zpravodaj-prevence-rizikoveho-chovani>).

Preventivní programy škol byly nejčastěji vypracovány na základě sledování výskytu rizikového chování na škole v uplynulém školním roce, diskuzí s vedením školy a učitelským sborem, analýzy aktuální situace školy, evaluací. Ve školách KHK působili převážně zkušení ŠMP, kteří tuto funkci vykonávali 10 let a více. Někteří měli i kumulované funkce, nejčastěji souběžně vykonávali ŠMP i funkci třídního učitele nebo výchovného poradce. Přibližně polovina ŠMP měla ukončené studium k výkonu specializovaných činností – sociálně patologické jevy podle § 9 vyhlášky č. 317/2005 Sb. Postupně se zvyšoval počet hodin měsíčně věnovaných činností spojeným s výkonem funkce ŠMP. Nejvíce času jim zabírala individuální práce s žáky (včetně práce s malými skupinami žáků) s potenciálem k rozvoji rizikového chování, osobní participace na realizaci preventivních aktivit školy (podílení se na přímé práci se žáky při preventivních aktivitách) a vedení písemných záznamů všeho druhu. Na otázku, co by ŠMP aktuálně nejvíce potřebovali ke zvýšení kvality své práce při vykonávání funkce ŠMP, odpovídali shodně ve všech okresech KHK: snížení míry vyučovací povinnosti pro ŠMP a více času na vykonávání funkce ŠMP. Zvyšoval se počet ŠMP, kteří se průběžně dále vzdělávali, roste jejich zájem o externí odbornou supervizi, o vzdělávání v oblasti prevence duševních onemocnění a psychických problémů, prevence kyberšikany, prevence šikany a projevů agrese. Z dalších specialistů působilo ve školách KHK v předcházejících pěti letech nejvíce výchovných poradců a asistentů pedagoga. Třídnické hodiny nejsou legislativně ukotveny, přesto byly ve většině škol KHK realizovány. Při třídnických hodinách se ve školách třídní učitelé nejvíce věnovali práci se vztahy ve třídě, práci s pravidly a řešení problémů třídy a řešení provozních záležitostí. Třídní učitelé se při třídnických hodinách nejméně věnovali aktivitám a programům specifické prevence pro různé typy rizikového chování. Důvodem mohlo být, že programy a aktivity zaměřené na prevenci rizikového chování jsou většinou ve školách zařazovány v rámci běžných vyučovacích hodin (např. rámci vzdělávacích oblastí Člověk a jeho svět, Člověk a společnost, Člověk a jeho zdraví, Člověk a svět práce, v rámci průřezových témat apod.). Ve školách bylo realizováno nejvíce preventivních programů všeobecné primární prevence. Hlavními poskytovateli preventivních programů byly v KHK organizace: Křesťanská akademie mladých, z.s., PROSTOR PRO, o.p.s., Semiramis o. s., Národní iniciativa pro život, o.p.s., Hope4kids, z.s., OD5k10 z.s., Policie ČR, Městská/obecní policie, Hasičský záchranný sbor, Státní zdravotní ústav. Nejčastějšími formami práce při preventivních programech ve školách byly přednášky, prezentace informací, interaktivní skupinová diskuze, zážitkové programy a nácvik a trénink dovedností. Realizované preventivní programy byly nejvíce zaměřeny na prevenci šikany a projevů agrese, prevenci kyberšikany a prevenci kriminálního chování. Školy se věnovaly i práci s rodiči a pedagogickými pracovníky. ŠMP by nejvíce přivítali širší nabídku seminářů z oblasti prevence rizikového chování a širší nabídku seminářů z oblasti duševního zdraví a větší informovanost z oblasti prevence rizikového chování. Školy využívaly spolupráci s oblastním metodikem prevence PPP a SPC KHK, která spočívala hlavně v účasti na setkáních a konzultacích.

Odbor školství

3.1. Výskyt rizikového chování srovnání školních roků

	Školní rok 2019/2020 (235 škol)	Školní rok 2020/2021 (224 škol)	Školní rok 2021/2022 (234 škol)	Školní rok 2022/2023 (284 škol)
Špatné vztahy mezi žáky (počet případů, nikoliv počet žáků)	1605	1024	1884	2472
Užívání* tabáku (výskyt u počtu žáků)	1229	1176	1069	2059
Záškoláctví (výskyt u počtu žáků)	602	862	920	994
Podezření na skryté záškoláctví (záškoláctví s vědomím rodičů) (výskyt u počtu žáků)	507	610	536	650
Vyloučení určitých jedinců z kolektivu, ostrakizace* (počet případů, nikoliv počet žáků)	381	193	378	576
Případy opakovaného záměrného psychického i fyzického ubližování (počet případů, nikoliv počet žáků)	408	276	390	483
Sebepoškozování a autoagrese (výskyt u počtu žáků)	99	97	256	435
Případy využití elektronických prostředků (např. mobilní telefon, sociální sítě) k opakovanému záměrnému psychickému ubližování (počet případů, nikoliv počet žáků)	197	161	243	394

Odbor školství

Slovní či fyzické útoky na pracovníky školy (výskyt u počtu žáků)	275	254	368	359
Závislostní chování pro nelátkové závislosti (hazard, počítačové hry apod.) (výskyt u počtu žáků)	133	312	315	321
Poruchy příjmu potravy (výskyt u počtu žáků)	47	56	160	251
Užívání* alkoholu (výskyt u počtu žáků)	193	121	238	222
Kriminální chování - přestupky, provinění, trestné činy (výskyt u počtu žáků)	95	39	142	211

**Pod termín „užívání“ zahrnujeme užití opakované i jednorázové, experimentování s látkou atd.*

Porovnáme-li výskyt rizikového chování v posledních třech školních letech, vidíme tendenci zhoršování vztahů mezi žáky, velký nárůst případů užívání tabáku, vyloučení určitých jedinců z kolektivu, ostrakizace, sebepoškozování a autoagrese, případů využití elektronických prostředků (např. mobilní telefon, sociální sítě) k opakovanému záměrnému psychickému ubližování, případů opakovaného záměrného psychického i fyzického ubližování, poruch příjmu potravy, kriminálního chování - přestupky, provinění, trestné činy.

4. Koncepce primární prevence rizikového chování dětí, žáků a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2025 – 2028

Cíle v oblasti KOORDINACE

Opatření	Realizátor	Spolupracující subjekty	Termín	Indikátor plnění
Sběr a zpracování dat ze škol (SEPA, dotazníky)	MŠMT, KHK	školy, PPP a SPC, NNO, ČŠI	1krát ročně	Zpráva o primární prevenci a výskytu rizikového chování ve školách KHK za minulý školní rok
Zvyšování počtu ŠMP, kteří absolvovali specializační studium	KHK	školy, KKIVI, NNO, UHK	do roku 2028	Zvýšení počtu ŠMP, kteří absolvovali specializační studium, o 2 %.
Předávání aktuálních informací o výskytu nových typů rizikového chování, nových trendech, metodických materiálech, výsledcích výzkumných šetření, preventivních programech apod.	KHK	MŠMT, PPP a SPC, KKIVI, NPI ČR, NNO, Policie ČR	Průběžně	Porady se ŠMP 2krát ročně/okres (svolávají MP PPP a SPC KHK), počet informačních emailů ŠMP a NNO od KŠKP - minimálně 5krát/školní rok, Zpravodaj prevence rizikového chování 2krát/rok (vydává KŠKP)
Mezirezortní spolupráce	KHK	SAS pro rodiny s dětmi, NZDM, odbor sociálních věcí KÚ KHK, odbor zdravotnictví KÚ KHK, NNO	Průběžně	Mezirezortní setkání, porady minimálně 1krát/školní rok

Odbor školství

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Pivovarské náměstí 1245/2, 500 03 Hradec Králové

Spolupráce s poskytovateli PP ve školách a školských zařízeních	KHK	NNO, SAS, PDZ	Průběžně	Setkání s poskytovateli PP minimálně 1krát/školní rok (svolává KŠKP)
Metodické vedení ŠMP a vedení školy	MP PPP a SPC KHK, KHK	KHK	Průběžně	Porady se ŠMP 2krát/školní rok/okres (svolávají MP PPP a SPC KHK)), informace pro vedení školy 1krát/školní rok (KHK)

Cíle v oblasti LEGISLATIVY

Opatření	Realizátor	Spolupracující subjekty	Termín	Indikátor plnění
Připomínkování novelizovaných právních předpisů	KHK	KŠKP, MP PPP a SPC KHK	Průběžně	Připomínkované právní předpisy dle aktuální situace - minimálně 1/školní rok
Seznamování vedení škol a MP s aktualizovanými právními předpisy	KHK	KŠKP, MP PPP a SPC KHK	Průběžně	Počet porad, informačních emailů - minimálně 1/školní rok
Podpora legislativního ukotvení kontroly kvality programů PPRCH	KHK	KŠKP, MP PPP a SPC KHK, NNO, NPI ČR	Průběžně	Připomínkování věcného záměru MŠMT
Podpora legislativního ukotvení optimalizovaného nastavení pozic školního	KHK	KŠKP, MP PPP a SPC KHK, NNO	Průběžně	Připomínkování právních předpisů

Odbor školství

poradenského pracoviště				
Podporovat legislativního ukotvení pozice sociálního pedagoga	KHK	KŠKP, MP PPP a SPC KHK, NNO		Připomínkování právních předpisů

Cíle v oblasti VZDĚLÁVÁNÍ

Opatření	Realizátor	Spolupracující subjekty	Termín	Indikátor plnění
Podpora supervize vedení školy, pedagogů	KHK (dotační program)	NNO, MP PPP a SPC KHK	Průběžně	Navýšení počtu pedagogů, kteří absolvovali supervizi, o 2%.
Systematická podpora vzdělávání KŠKP, MP v PPP, ŠMP, třídních učitelů, zvýšení jejich znalostí a dovedností zejména ve včasné identifikaci žáků ohrožených rizikovým chováním nebo rozvojem duševní nemoci, v utváření pozitivního třídního klimatu a sledování jeho změn, v efektivní komunikaci s rodiči, v krizové komunikaci a práci se třídou	KHK	MP PPP a SPC KHK, KKIVI, NPI ČR, UHK, Policie ČR a další subjekty	Průběžně	Počet vzdělávacích seminářů, konferencí - 2 semináře/školní rok, 1 krajská konference/2 školní roky

Podpora vedení třídnických hodin a včasného zachytu žáků ohrožených rizikovým chováním nebo rozvojem duševního onemocnění	KHK	MP PPP a SPC KHK, KKIVI, NPI ČR, NNO	Průběžně	Počet seminářů - 1/školní rok
Mezioborová spolupráce - společné vzdělávání pedagogů a sociálních pracovníků	KHK	Odbor školství KU KHK, odbor sociálních věcí KU KHK	Průběžně	Počet společných seminářů - minimálně 1/školní rok
Podpora wellbeingu ve školách	KHK	MP PPP a SPC KHK, KKIVI, NPI ČR	Průběžně	Počet seminářů - minimálně 1/školní rok

Cíle v oblasti FINANCOVÁNÍ

Opatření	Realizátor	Spolupracující subjekty	Termín	Indikátor plnění
Finanční podpora Specializačního studia – sociálně patologické jevy KHK	KHK	KKIVI	rok 2025	Počet částečně podpořených absolventů 2025 - 2028 - minimálně 20
Výzva MŠMT pro podávání žádostí o poskytnutí dotace v oblasti primární prevence RCH a podpora duševního zdraví ve školách a školských zařízeních	KHK	PPP a SPC KHK, NNO	Průběžně	Počet podaných žádostí a realizovaných projektů - minimálně 1 žádost/kraj ročně

Odbor školství

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Pivovarské náměstí 1245/2, 500 03 Hradec Králové

Finanční podpora primární prevence ve školách (dotační programy, MUP)	KHK	školy, NNO	Průběžně	Každoroční vyhlášení DP a MUP a udržení současné alokace, popř. navýšení alokace na DP Prevence rizikového chování a duševní zdraví
Finanční podpora vzdělávání vedení škol, pracovníků ŠPP, pedagogů v oblasti primární prevence	KHK	školy, KKIVI, NPI ČR	Průběžně	Výši vynaložených finančních prostředků udržet minimálně na stávající úrovni
Podporovat vícezdrojové financování PP	KHK	školy, NNO, KKIVI, NPI ČR, MŠMT	Průběžně	Bodové zvýhodnění žadatele dotace KHK, který uvede kofinancování z více zdrojů

Cíle v oblasti MONITORINGU, HODNOCENÍ, VÝZKUMU

Opatření	Realizátor	Spolupracující subjekty	Termín	Indikátor plnění
Pravidelný každoroční sběr a zpracování dat ze škol z dotazníkového šetření SEPA, dotazníků, zprávy z PPP a SPC KHK, NNO, Policie ČR, KKIVI, NPI ČR a dalších výzkumů	KHK	MŠMT, PPP a SPC KHK, NNO, Policie ČR, NPI ČR, ČŠI,	Průběžně	Minimálně 1 zpráva/školní rok

Přílohy

SWOT analýza v oblasti KOORDINACE

Silné stránky	Slabé stránky
- Koncepce primární prevence rizikového chování dětí, žáků a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2025 – 2028 - Školský informační portál KHK – sekce prevence rizikového chování - Vydávání Zpravodaje primární prevence rizikového chování - Pracovní skupina k podpoře duševního zdraví dětí, žáků a studentů při odboru školství - Získávání informací ze škol (SEPA, dotazníky) 1 plný úvazek KŠKP 5 plných úvazků metodiků PPP a SPC KHK - Spolupráce a předávání informací na vertikální úrovni (MŠMT – KŠKP – MP PPP a SPC KHK – ŠMP) - Mezirezortní spolupráce na horizontální úrovni (KÚ KHK odbor školství – odbor sociálních věcí – odbor zdravotnictví) - Spolupráce s NNO působícími v oblasti primární prevence, s SAS a NZDM - Metodické vedení ŠMP a pracovníků ŠPP - Porady se ŠMP - Předávání aktuálních informací o fungování systému, výskytu nových typů rizikového chování, nových trendech, metodických materiálech, výsledcích výzkumných šetření, vzdělávacích akcí a programech PPRCH - Zapojení KHK do projektu Kraje pro bezpečný internet - Školní poradenské pracoviště - V některých školách pozice školního psychologa, školního speciálního pedagoga, sociálního pedagoga - Preventisté v jednotlivých okresech Policie ČR	- Nesnížení míry přímé pedagogické činnosti ŠMP - Kumulace funkcí ŠMP (zároveň např. třídní učitel) - Nedostatek odborníků ve školách – školní psycholog, školní speciální pedagog - SEPA – není povinnost - Nedostatek preventivních programů pro MŠ - Nedostatečná informovanost laické a rodičovské, ale mnohdy i pedagogické veřejnosti o smyslu primární prevence RCH - Střední školy vnímají nedostatek PP pro SŠ - Narůstající problém – nezáměr rodičů - Komunikace rodičů se školou - Klíčová role ŠMP – někde je jen formální osoba - Školy vnímají nedostatek preventivních programů na podporu duševního zdraví - Nedostatek organizací a PP selektivní, indikované prevence - Nedostatečná podpora spolupráce pedagogů a ŠPP - Malý zájem o PPRCH ze strany veřejnosti i zákonných zástupců - Spolupráce škol a SAS

Odbor školství

• Spolupráce s Policií ČR při koordinaci preventivních činností • Dotační programy KHK • Setkávání aktérů primární prevence • Práce ŠMP se zkvalitňuje	
Příležitosti	Hrozby
• Zvýšení počtu ŠMP, kteří absolvovali specializační studium – prevence sociálně patologických jevů • Více preventivních programů pro MŠ • Zviditelnění preventivních programů na podporu duševního zdraví • Péče o duševní zdraví pedagogů (podpora supervizí, zařadit do DVPP) • Zvýšení počtu podpůrných pedagogických pozic ve školách (školní psycholog, školní speciální pedagog, sociální pedagog,...) • Funkční školní poradenské pracoviště – rozdělení kompetencí jednotlivých odborníků • Informace o Síti služeb – propojovat školy se sociálními službami na krajské i lokální úrovni • Podpora vedení třídnických hodin a včasného zachytu žáků ohrožených rizikovým chováním nebo rozvojem duševního onemocnění • Zvýšení počtu škol zapojených do Systému evidence preventivních aktivit • Zvyšování povědomí ředitelů o nutnosti realizace komplexní primární prevence • Podpora vedení škol • Stáže v NNO, PPP, práce s vedením školy	• Přílišná zátěž MP PPP a ŠMP v oblasti administrativy • Zvyšování počtu dětí, žáků a studentů s psychickými obtížemi • Nedostatek odborné péče o žáky s psychickými obtížemi nebo duševním onemocněním, dlouhé čekací doby • Přetížení ŠMP – nedostatek času • Nedostatek školních psychologů, legislativní neukotvení pozice sociálního pedagoga ve škole • V některých školách nefunkční školní poradenské pracoviště • Necertifikace preventivních programů – do škol se dostávají i nekvalitní PP, školy se v nabídce těžko orientují • Velké množství nejrůznějších problémů dětí, žáků a studentů – pedagogové jsou přetížení a nejsou si často jisti, jak pomoci • Negativní vliv médií • Nespolupracující rodiče • Bagatelizace a skrývání problémů ze strany vedení školy, ze strany pedagogů

SWOT analýza v oblasti LEGISLATIVY

Silné stránky	Slabé stránky
• Zákon č. 561/2004 Sb. (školský zákon), který stanoví bezpečnost a ochranu zdraví ve školách a školských zařízeních • Existence Krajské školské koncepce primární prevence rizikového chování • Zákon č. 563/2004, o pedagogických pracovních a o změně některých zákonů, který vymezuje pozici metodika prevence jako pedagogického pracovníka • Zákon č. 109/2002 Sb., o zařízeních ústavní výchovy, ochranné výchovy a zařízeních preventivně výchovně péče • Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek • Další zákony obsahující problematiku prevence nebo podpory duševního zdraví • Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027 a její akční plány • Stanovení standardních činností metodika prevence v PPP a ŠMP ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů • Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných • Metodické pokyny a doporučení • Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání • Aktualizace příloh MD k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních • Možnost připomínkování navrhovaných dokumentů MŠMT KHK	• Nesnížení míry přímé pedagogické činnosti ŠMP • Legislativní neukotvení sociálního pedagoga • Není legislativně ukotvena povinnost škol předávat informace prostřednictvím Systému evidence preventivních aktivit • Neobnovena certifikace preventivních programů

Příležitosti	Rizika - hrozby
• Podporovat legislativní ukotvení kontroly kvality programů PPRCH • Podporovat legislativní ukotvení optimalizovaného nastavení pozic školního poradenského pracoviště - Změna pravomocí ředitele školy, který bude mít k dispozici „banku odpočtových hodin“ a bude moci určit snížení rozsahu přímé vyučovací povinnosti u kterékoliv podpůrné pedagogické pozice v ŠPP, změna vyhlášky 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků. • Podporovat legislativní ukotvení pozice sociálního pedagoga • Povinnost předávání informací ze škol prostřednictvím Systému evidence preventivních aktivit	• Nedostatečná meziresortní spolupráce (MV ČR, MZ ČR, MPSV), jejímž výsledkem je nesoulad metodik vydaných různými rezorty k jedné problematice • Neinformovanost zřizovatelů škol a školských zařízení o právních • Nedostatečný zájem ředitelů škol, pedagogů i ŠMP o právní předpisy v oblasti primární prevence

SWOT analýza v oblasti VZDĚLÁVÁNÍ

Silné stránky	Slabé stránky
• Zvyšování počtu ŠMP, kteří absolvovali specializační studium – sociálně patologické jevy • Nabídka DVPP z oblasti PRCH a podpory duševního zdraví finančně podporovaných KHK • Široká nabídka DVPP z oblasti PRCH, podpory duševního zdraví a etické výchovy KKIVI • Nabídka vzdělávacích akcí NPI ČR • Realizace krajských konferencí PPRCH a podpory duševního zdraví • Školský informační portál • Pravidelné porady MŠMT a KŠKP, MP PPP a SPC KHK se ŠMP • Zpravodaj prevence rizikového chování	• Někteří ŠMP nemají absolvované specializační studium • Výše ceny specializačního studia pro školy • Malý zájem o supervize mezi pedagogy • Financování dlouhodobých programů primární prevence ve školách • Pedagogové nemají povinnost celoživotního vzdělávání v oblasti nových trendů RCH • Převládající nezáměr ze strany zákonných zástupců o problematiku PPRCH • Častý nezáměr dalších pedagogických pracovníků o vzdělávání v oblasti PPRCH • Nedostatek programů DVPP z oblasti duševního zdraví

Příležitosti	Rizika – hrozby
• Systematická podpora vzdělávání KŠKP, MP v PPP, ŠMP, třídních učitelů, zvýšení jejich znalostí a dovedností zejména ve včasné identifikaci žáků ohrožených rizikovým chováním nebo rozvojem duševní nemoci, v utváření pozitivního třídního klimatu a sledování jeho změn, v efektivní komunikaci s rodiči, v krizové komunikaci a práci se třídou • Podpora supervize školního poradenského pracoviště a ředitelů škol (skupinová nebo individuální supervize podle potřeby školy v rámci výzvy MŠMT) • Vzdělávání pedagogických pracovníků v MŠ • Rozvoj a podpora vzdělávání v oblasti podpory duševního zdraví a wellbeingu	• Komercializace PPRCH • Necertifikace PPRCH – školy se v nabídce těžko orientují, nedokáží posoudit kvalitu • Pokles kvality či úbytek kvalitních PPRCH i externích služeb poskytujících preventivní aktivity • Žádný nebo nízký rozvoj dovedností pedagogů řešit výskyt rizikového chování včas • Riziko profesního vyhoření realizátorů prevence ve všech rovinách • Neinformovaní pedagogové, rodiče a veřejnost o nových formách RCH • Zvyšování počtu dětí, žáků a studentů s psychickými obtížemi a duševním onemocněním - nekompetentnost pedagogů

SWOT analýza v oblasti FINANCOVÁNÍ

Silné stránky	Slabé stránky
• Výzva MŠMT pro podávání žádostí o poskytnutí dotace v oblasti primární prevence RCH a podpory duševního zdraví ve školách a školských zařízeních • Dotační programy vyhlašované KHK Prevence rizikového chování a duševní zdraví žáků, Etická výchova ve školách • Mimořádně účelové příspěvky školám zřizovaným KHK na oblast primární prevence a duševního zdraví a na oblast etické výchovy • Dotační programy a MUP vyhlašované KHK na oblast volnočasových aktivit a sportu • Finanční prostředky v rozpočtu KHK vyčleněné na realizaci projektu Kraje pro bezpečný internet a na vzdělávání pedagogů • Finanční zabezpečení 5 plných úvazků MP PPP a SPC KHK, plného úvazku KŠKP • Krajské konference PRCH a podpory duševního zdraví • Nabídka bezplatných programů primární prevence realizované např. Policií ČR a Městskou policií, PPP aj. • Možnost čerpat finanční prostředky na aktivity v oblasti primární prevence od zřizovatelů, nadací, fondů, sponzorstvím	• Školy nemají možnost žádat do Výzvy MŠMT pro podávání žádostí o poskytnutí dotace v oblasti primární prevence RCH a podpory duševního zdraví ve školách a školských zařízeních • Nedostatek finančních prostředků v oblasti PRCH a duševního zdraví • Nedostatečná podpora PRCH ze strany zřizovatelů • Finanční podpora jiných priorit ze strany ředitele školy než do oblasti primární prevence • V některých případech hradí PP sami žáci nebo jejich zákonní zástupci • Drahé PP od některých komerčních subjektů

Odbor školství

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Pivovarské náměstí 1245/2, 500 03 Hradec Králové

Příležitosti	Rizika – hrozby
• Financování vzdělávání pedagogů v oblasti primární prevence v rámci předčasných odchodů ze vzdělávání z IDZ • Posílení úvazků MP PPP a SPC KHK z IDZ • Finanční podpora Specializačního studia – sociálně patologické jevy KHK • Podporovat vícezdrojové financování primární prevence – aktivní přístup ze strany MŠMT, měst a obcí, aktivní přístup ze strany nestátních neziskových organizací a dalších subjektů pracujících s dětmi a mládeží • Podporovat a využívat možnosti dalších zdrojů, např. ESF – KAP, MAP, Šablony • Apelovat na školy, aby využívaly možností nabízených nadacemi a fondy	• Nedostatek finančních prostředků ve školách na realizaci PPRCH a na vzdělávání pedagogů • Nestabilní financování • Nejistota ve financování podpůrných pedagogických pozic

SWOT analýza v oblasti MONITORINGU, HODNOCENÍ, VÝZKUMU

Silné stránky	Slabé stránky
- Koncepce primární prevence rizikového chování dětí, žáků a mládeže Královéhradeckého kraje - Každoročně vydávána Zpráva o primární prevenci a výskytu rizikového chování ve školách KHK (podklady SEPA, dotazníky) - Výroční zprávy NNO působících v oblasti primární prevence - Každoročně vydávána Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v KHK (zahrnuta i oblast preventivně výchovné péče) - Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy KHK (zahrnuta i oblast preventivně výchovné péče) - Implementace DZ (zahrnuta i oblast prevence předčasných odchodů ze vzdělávání) - Pravidelné porady KŠKP a MŠMT - Pravidelné porady MP PPP se ŠMP - Setkání s poskytovateli PP - Předávání informací odbor školství, odbor sociálních věcí, odbor zdravotnictví KÚ KHK - Účast KŠKP v pracovních skupinách odboru sociálních věcí - PS k podpoře duševního zdraví vedená KŠKP	- Zpráva o primární prevenci a výskytu rizikového chování ve školách KHK (podklady SEPA, dotazníky – ne všechny školy vyplní) - Špatná měřitelnost efektivity programů primární prevence - Nízký monitoring stavu, potřeb, informovanosti v oblasti PPRCH ze strany žáků i zákonných zástupců - Při přípravě Preventivního programu školy málo vycházejí ze specifických rizikových faktorů školy

Odbor školství

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Pivovarské náměstí 1245/2, 500 03 Hradec Králové

Příležitosti	Rizika – hrozby
• Podporovat nastavení nového certifikačního procesu programů PPRCH • Podporovat již fungující a nové evaluační nástroje na hodnocení efektivity programů PPRCH u žáků • Využívání výsledků různých výzkumů v oblasti primární prevence • Využívání příkladů dobré praxe • Zapojení do mezinárodních a celostátních šetření	• Neochota vyplňovat dotazníky v rámci různých šetření • Nevyužití vyhodnocení dotazníkového šetření ve školách

Seznam zkratek:

ČR – Česká republika
ČŠI – Česká školní inspekce
DP – dotační program
DVPP – další vzdělávání pedagogických pracovníků
EHP – Evropský hospodářský prostor
ESF – Evropský sociální fond
I-KAP – Implementace Krajského akčního plánu
KHK – Královéhradecký kraj
KKIVI – Královéhradecký krajský institut pro vzdělávání a inovace
KŠKP – krajská školská koordinátorka prevence
KÚ KHK – Krajský úřad Královéhradeckého kraje
MAP – místní akční plán
MP – metodik prevence
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MUP – mimořádný účelový příspěvek
NNO – nestátní nezisková organizace
NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky
NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí
PDZ – Péče o duševní zdraví
PP – preventivní program
PPP a SPC KHK – Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Královéhradeckého kraje
PPRCH – primární prevence rizikového chování
SAS – sociálně aktivizační služba
SEPA – Systém evidence preventivních aktivit
ŠMP – školní metodik prevence
SWOT – zkratka z anglického originálu, kde S = Strengths (Silné stránky), W = Weaknesses (Slabé stránky), O = Opportunities (Příležitosti), T = Threats (Hrozby).
ŠPZ – školské poradenské zařízení
ŠZ DVPP – školské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
UHK – Univerzita Hradec Králové

Odbor školství

*Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Pivovarské náměstí 1245/2, 500 03 Hradec Králové*